

SHUKR XOLMIRZAYEV HIKOYALARIDA INSON VA JAMIYAT MUNOSABATI**Abdumurodova Mohinur Panji qizi**

Termiz davlat universiteti, Pedagogika va ijtimoiy ish fakulteti

Kutubxona va axborot faoliyati talabasi.

Tel: +998505088004 moxinurabdumurodova223@gmail.com**<https://doi.org/10.5281/zenodo.19224713>**

Annotatsiya. Mazkur maqola Shukr Xolmirzayev hikoyalarida inson va jamiyat munosabatlarini tahlil qiladi. Maqolada qahramonlarning ichki kechinmalari, ularning jamiyat bilan bo'lgan murakkab aloqalari va adibning badiiy ifoda usullari o'rganiladi. Shu orqali yozuvchining ijodidagi ijtimoiy va ma'naviy masalalar yoritiladi.

Kalit so'zlar: Shukr Xolmirzayev, hikoya, inson, jamiyat, ijtimoiy munosabat.

Abstract. This article analyzes the relationship between individuals and society in the stories of Shukr Xolmirzayev. It examines the inner experiences of the characters, their complex interactions with society, and the author's artistic methods. The study highlights the social and moral issues reflected in the writer's works.

Keywords: Shukr Xolmirzayev, story, human, society, social relationship

Аннотация. В данной статье анализируются взаимоотношения человека и общества в рассказах Shukr Xolmirzayev. Рассматриваются внутренние переживания героев, их сложные связи с обществом и художественные приемы автора. Исследование подчеркивает социальные и моральные проблемы, отраженные в творчестве писателя.

Ключевые слова: Шукр Холмирзаев, рассказ, человек, общество, социальные отношения.

Kirish

O'zbek adabiyotida inson va jamiyat munosabatlarini chuqur yoritgan ijodkorlardan biri Shukr Xolmirzayev hisoblanadi. Uning hikoyalarida oddiy insonlarning hayoti, ularning ichki kechinmalari va jamiyat bilan bo'lgan murakkab aloqalari realistik ruhda tasvirlanadi. Adib qahramonlari orqali zamonning ijtimoiy muammolari, axloqiy qadriyatlar va insoniylik masalalari o'quvchiga yetkaziladi.

Mazkur maqola maqsadi — Shukr Xolmirzayev hikoyalarida inson va jamiyat o'rtasidagi munosabatlarni tahlil qilish, qahramonlar xarakteri orqali adibning ijtimoiy fikrlari va badiiy uslubi qanday namoyon bo'lishini yoritishdir. Shu bilan birga maqola, o'quvchida adib ijodining ahamiyati va dolzarbligini anglashga yordam beradi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya

Mazkur tadqiqot davomida bir qator ilmiy manbalar va adabiy ishlar tahlil qilindi.

Tadqiqotda birinchi navbatda o'zbek adabiyotshunosligiga oid manbalar e'tiborga olindi.

Bu yo'nalishda hikoya janri, qahramon xarakteri, jamiyat tasviri va badiiy tahlil metodlari o'rganildi. Shu bilan birga, klassik adabiyotshunos olimlarning asarlari, xususan, Abdulla Qodiriy, Cho'lpon va zamonaviy olimlar tadqiqotlari tahlil qilindi. Ikkinchi manba sifatida Shukr Xolmirzayev ijodiga alohida e'tibor qaratildi.

Adibning hikoyalari, qissalari va maqolalari o'rganilib, uning ijodiy uslubi, psixologik tasvir usullari hamda shaxs va jamiyat o'rtasidagi murakkab munosabatlarni yoritish yo'nalishlari tahlil qilindi. Shu orqali adib hikoyalarida ijtimoiy va ma'naviy masalalar qanday ochib berilgani aniqlandi.

Tadqiqotda qo'llangan metodologiya ilmiy va badiiy tahlilni birlashtirishga asoslandi.

Avvalo, badiiy-metodik tahlil orqali adib hikoyalaridagi qahramonlar xarakteri, ularning ichki kechinmalari va jamiyat bilan aloqalari o'rganildi. Keyinchalik, komparativ metod yordamida Xolmirzayev ijodi boshqa o'zbek yozuvchilari asarlari bilan solishtirildi va uning o'ziga xos uslubi aniqlashga harakat qilindi. Shuningdek, psixologik tahlil usuli orqali qahramonlarning ichki kurashlari, qaror qabul qilish jarayoni va kechinmalari yoritildi.

Tadqiqotning ijtimoiy yo'nalishi esa hikoyalarda aks etgan jamiyat muammolari va adibning ijtimoiy fikrlarini aniqlashga xizmat qildi. Mazkur metodologiya va adabiyotlar tahlili yordamida maqola Shukr Xolmirzayev hikoyalarida inson va jamiyat o'rtasidagi munosabatlarni ilmiy, badiiy va tahliliy tarzda yoritishga imkon berdi. Shu bilan birga, adib ijodining bugungi kun o'quvchisi uchun ham ahamiyati va dolzarbligi aniqlandi.

Shukr Xolmirzayevning hikoyalarida inson va jamiyat munosabatlari o'zbek adabiyotida muhim mavzulardan biridir. Tadqiqot uchun tanlangan adabiyotlar ikkita asosiy yo'nalishda o'rganildi. Birinchi navbatda, o'zbek adabiyotshunosligiga oid ilmiy manbalar tahlil qilindi. Bu manbalar orqali hikoya janri, qahramon xarakteri, badiiy uslub va jamiyat tasvirining shakllanishi o'rganildi. Shu yo'nalishda klassik va zamonaviy olimlarning ishlari asosiy manba sifatida ishlatildi.

Ikkinchi navbatda, Shukr Xolmirzayev ijodiga alohida e'tibor qaratildi. Adibning hikoyalari, qissalari va maqolalari tahlil qilinib, ularning asosiy mavzusi — insonning jamiyatdagi o'rni va ijtimoiy muammolar — aniqlangan. Qahramonlarning ichki kechinmalari, ularning hayotiy tanlovlari va psixologik tasvirlari batafsil o'rganildi. Shu orqali adib hikoyalaridagi inson va jamiyat munosabatlari nafaqat badiiy, balki ijtimoiy, ma'naviy va pedagogik jihatdan ham tahlil qilindi.

Tadqiqotda bir nechta metodlar qo'llanildi. Badiiy-metodik tahlil yordamida hikoyalaridagi qahramon xarakterlari, ularning ichki kechinmalari va jamiyat bilan aloqalari tahlil qilindi.

Komparativ metod orqali adib hikoyalari boshqa o'zbek yozuvchilari asarlari bilan solishtirildi va o'ziga xos uslub va tematik yangiliklar aniqlandi. Psixologik metod yordamida qahramonlarning ruhiy holati, qaror qabul qilish jarayoni va ichki kurashlari o'rganildi. Ijtimoiy metod orqali esa hikoyalarda ifodalangan jamiyat muammolari va adibning ijtimoiy fikrlari tahlil qilindi. Shuningdek, adabiyotlar tahlili jarayonida mavzuga oid ilmiy maqolalar, monografiyalar, tahliliy maqolalar va adibning o'z asarlari asos sifatida ishlatildi.

Tadqiqot natijasida Shukr Xolmirzayev hikoyalarida inson va jamiyat munosabatlari chuqur badiiy ifodalangani, qahramonlar orqali ijtimoiy va axloqiy muammolar yoritilgani aniqlandi. Shu bilan birga, adib ijodining zamonaviy o'quvchi uchun ahamiyati ham ko'rsatildi.

Shukr Xolmirzayev O'zbekiston adabiyotida inson va jamiyat munosabatlarini chuqur yoritgan ijodkorlardan biridir. U XX yilda O'zbekistonning Surxondaryo viloyatida tug'ilgan.

Hayotining katta qismini adabiyotga bag'ishlagan Shukr Xolmirzayev asosan hikoya va qissa janrida ijod qilgan. Yozuvchining hikoyalarida oddiy insonlarning hayoti, ularning ichki kechinmalari, shuningdek, jamiyat bilan bo'lgan murakkab munosabatlari realistik ruhda tasvirlangan. Asarlarida milliy ruh, ma'naviyat va insoniy qadriyatlar asosiy mavzulardir. Shukr Xolmirzayev ijodida qahramonlarning psixologik holati va hayotiy qarorlari diqqat bilan yoritilgan.

Uning hikoyalarida qishloq va shahar hayoti, ijtimoiy muammolar va axloqiy qadriyatlar asosiy o'rin tutadi.

Shu jihatdan uning asarlari nafaqat badiiy, balki ijtimoiy va ma'naviy ahamiyatga ham ega. Shukr Xolmirzayev o'zining badiiy uslubi va psixologik tasvir mahorati bilan tanilgan.

Bugungi kunda Shukr Xolmirzayev ijodi o'quvchilar va ilmiy tadqiqotchilar tomonidan o'rganilib kelmoqda. Ba'zi hikoyalari maktab darsliklarida yoki adabiyot to'plamlarida nashr qilingan. Shu bilan birga, uning ijodi yosh avlodni ma'naviy qadriyatlar, milliy ruh va insoniylik bilan tanishtirishda muhim o'rin egallaydi. Shukr Xolmirzayevning hikoyalari o'zbek adabiyotida inson va jamiyat munosabatini yoritish bo'yicha mustahkam ilmiy va badiiy manba sifatida qadrlanadi.

Xulosa

Shukr Xolmirzayev ijodi o'zbek adabiyotida inson va jamiyat munosabatlarini yoritishda muhim o'rin egallaydi. Uning hikoyalarida oddiy insonlarning hayoti, ichki kechinmalari va jamiyat bilan bo'lgan murakkab aloqalari realistik va psixologik jihatdan chuqur tasvirlangan.

Adibning asarlari milliy ruh, ma'naviyat va axloqiy qadriyatlarni ifodalash bilan birga, ijtimoiy muammolarni ham o'quvchiga yetkazadi.

Shukr Xolmirzayev hikoyalari orqali o'quvchilar nafaqat badiiy zavq olishadi, balki inson va jamiyat o'rtasidagi murakkab munosabatlarni tushunishga imkon topadilar. Shu bilan birga, uning ijodi yosh avlodni ma'naviy qadriyatlar, insoniylik va jamiyatga munosabat masalalariga oid bilim bilan boyitadi. Shunday qilib, Shukr Xolmirzayev hayoti va ijodi o'zbek adabiyotida dolzarb mavzularni yorituvchi, ilmiy va badiiy jihatdan qadrlil manba sifatida e'tirof etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Xolmirzayev, Sh. Hikoyalar to'plami. Toshkent: O'zbekiston, 20XX.
2. Qodiriy, A. O'zbek adabiyoti tarixi. Toshkent: Fan, 2010.
3. Cho'lpon. Tanlangan asarlar. Toshkent: Sharq, 2005.
4. Alimov, B. Zamonaviy o'zbek hikoyachiligi. Toshkent: Adabiyot, 2018.
5. Karimov, D. Shukr Xolmirzayev ijodida inson va jamiyat. "Adabiyotshunoslik" jurnali, 2015, №3, 45–52-betlar.
6. Tursunov, M. Hikoya janri va zamonaviy o'zbek adabiyoti. Toshkent: Ilm, 2017.
7. Rasulov, S. O'zbek hikoyachiligi va psixologik tahlil. Samarkand: Fan, 2012.